

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ

У статті досліджені причини необхідності впровадження національної інноваційної системи розвитку економіки України й формування інноваційної інфраструктури як її складової. Визначені основні її суб'єкти та напрямки державної підтримки. Зазначені основні проблеми функціонування інноваційної інфраструктури й шляхи їхнього вирішення.

Ключові слова: національна інноваційна система, інноваційні інфраструктура, технопарк, технополіс, бізнес-інкубатор.

ВСТУП

Формування інноваційної моделі розвитку України передбачає модернізацію системи управління високотехнологічними секторами національного господарства, забезпечення високої ефективності суспільного виробництва з метою сталого економічного розвитку, виходу на світові ринки та підвищення якості життя українських громадян. Одним з найголовніших факторів цього процесу є формування інноваційної інфраструктури, яка має забезпечити результативність впровадження інноваційних ідей у виробництво.

Основним аспектам питань здійснення інноваційної діяльності й формування інноваційної інфраструктури було присвячено ряд вітчизняних і зарубіжних наукових праць: І. Ансоффа, І. Бланка, В. М. Гейця, Б. Є. Кваснюка, А. Гриньова, І. Балабанова, Т. Зеленської, В. Ковальова, В. Косова, В. Захарченка, М. Денисенка, Л. Дж. Гітмана, В. Семиноженка та ін.

Незважаючи на достатню кількість проведення різноманітних досліджень з проблем фінансування інноваційної діяльності й аналізу їхніх джерел, ця проблема потребує подальшого наукового розгляду.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Основна мета статті – дослідження сучасних тенденцій розвитку інноваційної інфраструктури, її основних суб'єктів і напрямків державної підтримки інноваційного бізнесу в Україні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Економічна ситуація, що склалась в Україні, є вкрай тяжкою. І серед пріоритетних напрямків виходу з кризи є, перш за все,

---

¹ Рецензент – д. е. н., професор Яценко В. М.

структурна перебудова економіки, яка повинна враховувати реалії світового розвитку техніки й технологій, що визначаються як основний фактор економічного зростання провідних економік світу. Структурна перебудова повинна базуватись на інноваційно-інвестиційній моделі розвитку. Головною проблемою України є те, що ми залишаємось на рівні технологічно низькоукладної економіки, що є недостатнім для сталого розвитку вітчизняної економіки, гарантованої економічної безпеки й підвищення якості життя українських громадян. В Україні більшість підприємств належать до третього й четвертого технологічного укладу (гірнична металургія, залізничний транспорт, багатотоннажна неорганічна хімія та ін.), тобто технологій, створених ще в середині минулого століття. Набагато рідше зустрічаються виробництва п'ятого укладу. В той же час у розвинених країнах активно здійснюється перехід до шостого технологічного укладу, тобто ринку високотехнологічної продукції. Сучасна економіка України орієнтована скоріше на відтворення в умовах уже сформованої технологічної структури, ніж на створення нової галузевої структури промисловості й перехід до нового технологічного укладу. Слід відзначити, що за останні роки можна спостерігати не лише значне погіршення технологічної структури, а й збільшення науково-технічного розриву з провідними країнами світу. Потенціал країни неінноваційного типу розвитку близький до вичерпування, після чого неминуче скорочення експорту ресурсів, зниження рівня ВВП та інші негативні наслідки.

Інноваційний прорив, який необхідний економіці, можливий тільки на основі власної елементної бази п'ятого й шостого укладів. Основним суб'єктом у стимулюванні інноваційної діяльності підприємств повинна бути держава, яка може задіяти всі інструменти впливу для отримання економічного зростання [1].

Державна інноваційна політика включає в себе систему заходів для створення умов для найкращого розвитку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, підвищення конкурентоспроможності національної наукоємної продукції. Адекватним інноваційній політиці повинен бути весь комплекс засобів, що застосовуються з метою впливу на інноваційні процеси.

В першу чергу це стосується нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності. Основними правовими документами, що визначають правове поле інноваційної діяльності й статус науки, є закони України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про науково-технічну інформацію», а також закони «Про інноваційну діяльність», «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків», «Про державні цільові програми», «Про

Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій».

Крім того, сьогодні правові питання регулювання правовідносин в інноваційній сфері вирішуються Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, законами України «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем», «Про фінансовий лізинг», а також Державною програмою «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» [5].

Нині правова основа формування і вдосконалення інноваційної структури являє собою комплекс законодавчих і нормативно-правових актів, які регламентують такі питання:

- створення й функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів;
- визначення порядку формування й розгляду пріоритетних напрямів їхньої діяльності;
- удосконалення пільгового режиму діяльності технопарків;
- стимулювання діяльності територіальних інноваційних структур [3].

Окрім правової бази, державною інноваційною політикою використовуються прямі й непрямі методи впливу. Їхнє співвідношення визначається економічною ситуацією в країні та вибором у зв'язку з цим концепції державного регулювання. Остання може бути орієнтована на ринкові відносини або спрямована на централізований вплив.

Прямі методи державного регулювання інноваційної діяльності здійснюються в адміністративній і непрямій формах. Адміністративна форма регулювання являє собою пряме дотаційне фінансування через державні цільові програми підтримки нововведень, у тому числі й на малих наукоємних фірмах, створення системи державних контрактів на придбання тих чи інших товарів і послуг, надання кредитних пільг фірмам для реалізації нових ідей.

Непрямі методи націлені на стимулювання інноваційних програм і створення сприятливих умов для новаторської діяльності. До них належать:

- лібералізація податкової та амортизаційної політики;
- створення соціальної інфраструктури, що включає формування єдиної інформаційної системи країни;
- формування ефективної системи захисту прав на інтелектуальну власність;
- стимулювання розвитку інноваційної інфраструктури [6].

Основою впливу держави має бути саме формування інноваційної інфраструктури, яка є основним інструментарієм і механізмом інноваційної економіки й через яку застосовуються всі методи впливу на формування відповідного середовища. Згідно з українським законодавством інноваційна інфраструктура являє собою сукупність підприємств, організацій і установ, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, юридичні, освітні тощо). Інноваційна інфраструктура – це середовище, в якому повинні бути сформовані сприятливі умови для інноваційної діяльності, їхнього стимулювання, що матеріально, інформаційно й психологічно підтримує інноваційно активні підприємства, допомагає створенню та реалізації інновацій на всіх стадіях інноваційного процесу. Вона повинна виконувати функції щодо забезпечення потреб споживачів у реалізації чи наданні інноваційної продукції; оптимально формувати попит і пропозицію на науково-технічну продукцію й інноваційні послуги, що буде забезпечувати їхній раціональний розподіл між суб'єктами інноваційної діяльності та встановлювати рівень цін на них; поширювати інформацію між учасниками інноваційного процесу; сприяти створенню конкурентоспроможного інноваційного продукту [4].

У вітчизняних умовах питання формування, підтримки і розвитку інноваційної інфраструктури набуває нагальної необхідності в силу таких причин:

- наростаюче вичерпування природних ресурсів, зокрема тих, що не поновлюються;
- витіснення шкідливих і небезпечних для екології виробництв з територій розвинених країн на території країн, що розвиваються;
- наростаюча екологічна катастрофа;
- демографічний дисбаланс;
- прискорений розвиток високих наукових технологій та інформаційних процесів, що відбувається лише в декількох розвинених країнах світу.

Складовими інноваційної інфраструктури є фінансово-кредитні установи, зони інтенсивного науково-технічного розвитку (технополіси); технопарки (технологічні парки, агропарки, інноваційні парки); інноваційні центри (технологічні, регіональні, галузеві); інкубатори (інноваційні, технологічні, інноваційного бізнесу); консалтингові (надання консультацій) фірми, компанії, промислово-фінансові групи, кластери та інші. Інноваційний процес здійснюють на державному й міждержавному рівнях, у регіональних і галузевих сферах, місцевих формуваннях, безпосередньо на підприємствах. Всі учасники мають свої цілі й формують організаційні структури для їхнього досягнення. Інноваційна діяльність великих і малих підприємств відрізняється, що зумовлено різною стратегією їхньої

діяльності. Відповідно організаційні форми інноваційної діяльності мають широкі межі: від бізнес-інкубаторів, які допомагають реалізувати підприємницькі проекти на початковій стадії існування фірми, до стратегічних альянсів, покликаних реалізувати складні інноваційні проекти, в тому числі міжнародного рівня [7].

Значною проблемою реалізації інноваційної моделі розвитку України є розрив інноваційних процесів між стадіями наукових досліджень і впровадження інновацій у виробництво, що зумовлено відсутністю ефективного механізму трансформації наукових знань у інноваційні ідеї. У подоланні цієї проблеми важливу роль має відігравати проширення малого інноваційного підприємництва, для розвитку якого повинні бути створені сприятливі інституційні умови. Інноваційне підприємництво – зона підвищеного економічного ризику. Здійснювати інновації підприємствам перешкоджають:

- високі інноваційні витрати без гарантії на швидку окупність;
- недостатність коштів, інформації, кваліфікованого персоналу;
- жорстка конкуренція на багатьох ринках;
- невизначений попит на інноваційні товари або послуги;
- складність організації процесу безперервного пошуку нових ідей для виробництва інноваційної продукції чи послуг.

Досвід розвинених країн свідчить, що ефективними є такі інноваційні структури, як технопарки, технополіси, інноваційні бізнес-інкубатори, наукові й науково-технологічні центри, які спеціалізуються на створенні сприятливих умов для ефективної діяльності малих інноваційних підприємств, що реалізують оригінальні науково-технічні ідеї. Вони також створюють і реалізують інноваційний продукт, але головне призначення таких структур – сприяння малим інноваційним підприємствам через надання їм у тимчасове користування виробничих площ, матеріально-технічної бази, інформаційних мереж, забезпечення дослідними приладами й устаткуванням і надання консультативної допомоги з широкого кола науково-технологічних, економічних і правових питань.

Однією з найефективніших організаційних форм інноваційної діяльності є технопарк, що являє собою територіально відокремлений комплекс, сформований на базі провідного університету чи академії. Його основним завданням є створення максимально сприятливого середовища для розвитку малих і середніх наукомістких інноваційних фірм. Технопарк в своїх межах проводить наукове, кадрове та інформаційне обслуговування інноваційної діяльності. До його складу входять й інші наукові установи, промислові підприємства, інформаційні та обслуговуючі фірми, виставкові приміщення, житловий сектор, транспортне обслуговування, зв'язок, Інтернет тощо.

Технопарки можна розглядати з кількох точок зору. По-перше, технопарк можна розглядати як особливий вид вільної економічної

зони, на території якої посилено розвивається розробка наукоємної продукції, формуються нові кадри, технічно-впроваджуючі зони. Таке розуміння технопарку відповідає вимогам тих процесів, що відбуваються в світовій економіці.

По-друге, наука дає стимул розвитку бізнесу, головним чином малого, що дозволяє говорити про технопарки як про форму підтримки малого підприємництва, як головний чинник розвитку конкурентного середовища в Україні.

По-третє, саме в технопарках наука отримує фінансові та інші додаткові можливості для ведення фундаментальних і прикладних досліджень. А це означає, що наука стає більш незалежною від державного впливу. В зв'язку з цим технопарки є привабливою формою підтримки вітчизняної науки.

В технопарках формується правове середовище для діяльності венчурних (ризикових) підприємств, відповідна матеріальна база, що дозволяє відбирати на конкурсній основі проекти створення нової техніки й повних технологій, готувати кадри, зорієнтовані на підприємницьку діяльність, проводити прикладні дослідження на сучасному рівні, коригувати розроблені технології, створити можливості для їхнього промислового освоєння [6].

В результаті створюється підготовлене до інновацій середовище для реалізації нових ідей у вигляді товарів, необхідних промисловості й конкурентоспроможних на світовому ринку. Впровадження досягнень науки і техніки у реальне життя, що передбачає інноваційна модель розвитку, приведе до модернізації економіки, яка полягає у заміні одних елементів виробничої системи іншими, більш сучасними. Це можуть бути принципово нові технології, які є результатами завершених наукових досліджень і розробок, або такі, що вдосконалені на базі використання нових знань.

Політика державної підтримки інноваційного бізнесу в промислово розвинених країнах сприяла появі й значному поширенню інноваційних (технологічних) бізнес-інкубаторів, які входять до складу практично всіх нормально функціонуючих технопарків. Але більшою мірою вони діють як автономні інноваційні структури. Інноваційний бізнес-інкубатор – це організаційна форма інноваційного підприємства, що ставить за мету створення сприятливих умов для ефективної діяльності малих інноваційних і виробничих підприємств, які розробляють і впроваджують нові технології, техніку, продукцію, послуги. Бізнес-інкубатори володіють необхідною інфраструктурою для організації підприємництва тими, хто виявив інтерес до інноваційної діяльності. Їм можуть надавати приміщення, обладнання на певний період, консультації з економічних, фінансових, юридичних питань, організувати інформаційне й рекламне забезпечення на пільгових засадах. Бізнес-інкубатори мають можливість проводити

експертизу інноваційних проектів, патентні дослідження, здійснювати пошук інвесторів і навіть страхувати й гарантувати захист діяльності малих підприємств.

Однією з поширених організаційно-правових форм управління, що може бути застосована для розвитку інноваційного потенціалу, є консорціум. Консорціум – це тимчасове об'єднання організацій для реалізації конкретної виробничої, науково-технічної або економічної програми. Організаційно-економічні стосунки між учасниками консорціуму визначаються угодою, а майно, яке передається консорціуму, не є спільною власністю, а є предметом спільного управління шляхом утворення інституту довірчого управління.

За організаційною формою консорціуми можуть бути закритими, коли компанія-замовник програми укладає угоду з кожним учасником окремо, та відкритими, за якої учасники консорціуму підпорядковані компанії-лідеру й несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями в межах своєї частки участі в ньому. Спільним у діяльності консорціумів, які займаються розвитком інновацій, є венчурне фінансування. Наявність фінансових венчурних ресурсів є основою створення, діяльності і відповідно успіху різних форм венчурного підприємництва. Виникає воно здебільшого у системі корпорацій і має на меті прискорювати інноваційну діяльність, створювати інноваційні продукти, впроваджувати у виробництво й забезпечувати економічне зростання. Венчурні підприємства – переважно малі підприємства в прогресивних з технологічного погляду галузях економіки, що спеціалізуються у сферах наукових досліджень, розробок, створення і впровадження інновацій, пов'язаних з підвищеним ризиком.

Технополіс – це науково-виробничий комплекс з розвиненою інфраструктурою сфери обслуговування і житловим комплексом, що охоплює територію окремого міста. У його економіці головну роль відіграють дослідницькі центри й вищі навчальні заклади, які розробляють новітні технології, а також підприємства, засновані на застосуванні цих технологій. Технологічним ядром здебільшого є потужний університет і декілька менших навчально-наукових установ, навколо яких розвивається уся комунікативна, житлова, транспортна й соціальна інфраструктура. Практично населений пункт або частина великого населеного центру розвивається як великий інноваційний центр.

Досвід функціонування технополісів показує їхню спільність в управлінні розвитком інноваційного потенціалу з фінансово-промисловими групами. Ці форми покликані реалізувати численні інновації як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Інтегровані корпоративні структури, які створені у формі фінансово-промислової групи, є результатом об'єднання промислового й банківського капіталів. При цьому цілі фінансових установ і

організацій (банки, інвестиційні, страхові, трастові компанії) зорієнтовані на підвищення ефективності використання капіталу за рахунок диверсифікації вкладень. Мета промислових підприємств за цієї форми інтеграції – підвищення конкурентоспроможності продукції, оскільки значні інвестиційні ресурси дають можливість проводити НДДКР, оновлення й своєчасне удосконалення виробництва і технологій, розробляти й реалізовувати маркетингові стратегії тощо. У той же час та чи інша країна шляхом створення і функціонування фінансово-промислових груп підвищує ефективність національної економіки. Економічний розвиток на зразок технополісів і технопарків перетворює периферійні області з відносно відсталою економікою у високорозвинуті регіони, забезпечені високими технологіями в різних сферах промислового та сільськогосподарського виробництва, транспорту й зв'язку. При цьому розв'язуються регіональні завдання соціального розвитку, зокрема створення додаткових робочих місць, підготовка власних спеціалістів, створення інфраструктури та ін. [6].

На сьогодні розвиток в Україні інноваційної інфраструктури може здійснюватися за трьома варіантами: збереження існуючого підходу до розвитку інноваційної інфраструктури; розвиток фінансово-економічної підсистеми інноваційної інфраструктури як недостатньо розвинутої; розвиток виробничо-технологічної підсистеми інноваційної інфраструктури з поступовим впровадженням окремих елементів фінансово-економічної підсистеми. Збереження існуючого підходу до розвитку інноваційної інфраструктури призведе до появи нових проблем у сфері інноваційної діяльності й подальшої деформації структури національної економіки. З огляду на високі комерційні ризики інвестування у зазначену сферу, значні фінансові витрати, тривалий строк окупності інвестицій необхідно забезпечити фінансову підтримку інноваційної діяльності шляхом першочергового формування фінансово-економічної підсистеми як недостатньо розвинутої. Проте слід відзначити, що ефективність функціонування фінансово-економічної підсистеми залежить від розбудови розгалуженої виробничо-технологічної підсистеми, яка формує мережеву модель управління інноваційним розвитком на макро-, мікро- і територіальному рівнях. Виробничо-технологічна підсистема включатиме базову й допоміжну інфраструктуру. До базової інфраструктури належать суб'єкти, що забезпечують розвиток науково-технологічного й інноваційного потенціалу країни (науково-дослідні інститути, вищі навчальні заклади, державні лабораторії, лабораторії промислових підприємств тощо), а до допоміжної – суб'єкти, що забезпечують процеси впровадження інновацій на всіх стадіях (консультативні, інформаційні й лізингові компанії, венчурні фонди тощо). Особливої уваги заслуговує формування допоміжної інфраструктури, оскільки порівняно з базовою вона недостатньо

розвинута і комплексно несформована. Формування цілісної виробничо-технологічної підсистеми сприятиме забезпеченню інноваційної сфери всіма видами посередницьких послуг, зокрема: трансфер технологій від власника наукової розробки до споживача; забезпечення захисту прав інтелектуальної власності; проведення експертизи інноваційних, науково-технічних проєктів; надання послуг у сфері метрології, стандартизації, контролю за якістю; інформаційно-консультаційне забезпечення інноваційної діяльності, трансфер технологій, комерціалізація інтелектуальної власності; підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації підприємців у сфері інноваційної діяльності, інтелектуальної власності й трансферу технологій. Оптимальним варіантом розбудови інноваційної інфраструктури є розвиток виробничо-технологічної підсистеми зі створенням окремих найважливіших елементів інших підсистем, що сприятиме створенню умов для прискореного впровадження інновацій навіть в умовах обмеження бюджетного фінансування. Розбудова виробничо-технологічної підсистеми здійснюється за такими пріоритетами: створення цілісної інноваційної інфраструктури на базі наукових установ і вищих навчальних закладів; підтримка і розвиток інноваційних малих підприємств; створення інноваційної інфраструктури на регіональному рівні з одночасним забезпеченням міжрегіональної координації; оптимізація й розширення мережі центрів інформаційно-консультаційної підтримки інноваційної діяльності; розбудова інфраструктури кадрового забезпечення інноваційної діяльності [2].

ВИСНОВКИ

В Україні інноваційна інфраструктура є нерозвинутою і не охоплює усі ланки інноваційного процесу (освіта і наука – техніка і технології – виробництво та споживання). Сформовано лише окремі елементи інноваційної інфраструктури – зареєстровано 16, але реально діють 9 технопарків, розпочали діяльність кілька регіональних інноваційних центрів і бізнес-інкубаторів. З них лише технологічні парки реалізують інноваційні проєкти за стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності й користуються фінансовою підтримкою держави. Практично відсутньою є в інноваційному середовищі діяльність венчурних фондів і центрів трансферу технологій. Не знаходить належної підтримки діяльність винахідників, раціоналізаторів, науковців, які мають завершені науково-технічні розробки. Недостатньо реалізується освітній і науковий потенціал, насамперед вищих навчальних закладів, у сфері інформаційно-комунікаційних технологій тощо.

Незважаючи на те, що у цей час у країні діють 14 законодавчих актів, близько 50 нормативно-правових урядових актів, 100 різноманітних відомчих документів, які регламентують

інноваційну діяльність за такими важливими аспектами, як визначення науково-технологічних та інноваційних пріоритетів, фінансове забезпечення інноваційної діяльності, функціонування технопарків тощо, більшість механізмів фінансової підтримки й податкового стимулювання, передбачених цими актами, не застосовується в повному обсязі. Крім того, відсутність сформованого системного підходу, науково обґрунтованих концептуальних засад щодо державної науково-технологічної та інноваційної політики не компенсується кількістю законодавчих актів, численними змінами й доповненнями до них.

Світовий і вітчизняний досвід свідчить, що чим частіше змінюються правові норми, тим гірше вони виконуються. На цей момент немає чіткого визначення нормативно-правовими актами України всіх елементів ринкової інноваційної інфраструктури, що можуть бути за призначенням зараховані до групи об'єктів підтримки інноваційної діяльності, загальноприйнятого визначення або сталої класифікації технопарків і бізнес-інкубаторів.

Також на сьогодні в Україні існує ще декілька основних чинників, що загрожують інноваційному процесу, а саме: недостатній рівень фінансування науково-технічних робіт, слабкий розвиток інфраструктури трансферу технологій, зниження рівня «інтелектуалізації» експорту і зростання імпортозалежності країни, недостатній рівень інформаційного забезпечення інноваційної сфери, недосконалість податкової системи і повільний розвиток ефективних форм інноваційної діяльності.

Для формування дієвої інноваційної інфраструктури потрібно впровадження такої низки заходів:

- створення й підтримка діяльності виробничо-технологічних, інноваційних і наукових структур (технопарків, інноваційно-технологічних центрів, наукових парків, соціотехнополісів, міст високих технологій, академістечок, бізнес-інкубаторів, інноваційно-технологічних та інжинірингових фірм, фірм, що виробляють імпортозаміщуючу продукцію й працюють в полі трансферу технологій);

- розвиток експертних систем (створення й підтримка діяльності експертно-дослідницьких центрів, надання експертних висновків для виробників, інвесторів, страхових служб тощо);

- розвиток інформаційних систем (створення й підтримка діяльності аналітичних і статистичних центрів, інформаційних баз і мереж);

- створення сприятливого середовища для розвитку інноваційних процесів, реалізації замкненого інноваційного циклу від ідеї до виробництва і продажу (впровадження) високотехнологічних продуктів і технологій, що буде реалізовувати послідовність «ідея –

проект – продукт», доступну і зрозумілу для участі будь-якого представника суспільства – як юридичної, так і фізичної особи;

– організація і проведення попередньої експертизи, зокрема комплексної науково-технічної, інноваційних та інвестиційних проектів;

– створення єдиного «вхідного вікна» для інвестицій і субсидій у розвиток інноваційного процесу, створення єдиного «вхідного вікна» для регулювання потоку інноваційних пропозицій (ідей), створення єдиного «вихідного вікна» для нових продуктів, послуг, а також щойно створених (на інноваційній основі) підприємств;

– стандартизація інвестиційно-інноваційної діяльності відповідно до міжнародних норм;

– налагодження співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями, урядовими й неурядовими організаціями іноземних держав з питань залучення фінансових ресурсів у економіку України і реалізація з ними спільних інноваційних та інвестиційних проектів і програм;

– управління підприємствами (інноваційними проектами);

– інші заходи, що сприяють розвитку інноваційної інфраструктури та впровадженню інноваційних програм.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Україна-2015: Національна стратегія розвитку / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко, Б. Є. Кваснюк. – К., 2007. – 74 с.
2. Стратегія економічного розвитку України до 2020 року: стратегія національної модернізації [Електронний ресурс] / Міністерство економіки України. – Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua/>.
3. Стратегія інноваційного розвитку України на 2009–2018 роки та на період до 2039 року [Електронний ресурс] / Державне агентство України з інвестицій та розвитку. – Режим доступу : <http://www.in.gov.ua/>.
4. Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні : закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.
5. Державна цільова програма «Створення в Україні інноваційної інфраструктури» на 2009–2013 рр. : постанова Кабінету Міністрів від 14.05.2008 р. № 447 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/447-2008-П>.
6. Микитюк П. П. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. / П. П. Микитюк ; за ред. Микитюка П. П. – Тернопіль : Принтер Інформ, 2015. – 224 с.
7. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент. Теорія і практика в умовах трансформаційної економіки : навч. посіб. / В. І. Захарченко, Н. Н. Корсікова, М. М. Меркулов. – К. : ЦУЛ, 2012. – 448 с.

Дата надходження до редакції – 07.04.2016 р.